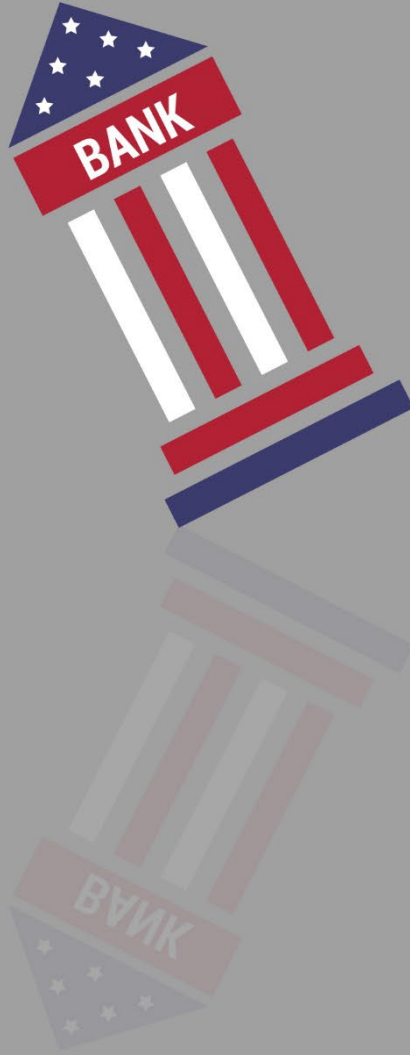


YIL: 2 / SAYI: 27

# DÜNYA NE KONUŞUYOR?

1-15 Mart 2023



[kosam.org](http://kosam.org)



[info@kosam.org](mailto:info@kosam.org)



# DÜNYA NE KONUŞUYOR?

1-15 MART 2023

Bu Rapor, **Kalkınma Odaklı Stratejik Araştırmalar Merkezi (KOSAM)** tarafından özel olarak hazırlanmıştır.

Bu yayının tüm hakları KOSAM'a aittir. KOSAM'ın izni olmadan yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik (fotokopi, kayıt ve bilgi depolama vd.) yollarla basımı, yayımı, çoğaltılması veya dağıtımı yapılamaz. Kaynak göstermek sureti ile alıntı yapılabilir. Bu yayındaki tüm fikirler tamamen derlenen enstitüler, yayınlayan yazarlara aittir ve KOSAM'ın yayın politikalarını yansıtmamaktadır.

COPYRIGHT © 2023

## **KOSAM - Kalkınma Odaklı Stratejik Araştırmalar Merkezi**

Akabe Mah. Alaaddin Kap Cd. No:130 D:H, 42020 Karatay / Konya TÜRKİYE

Tel: 444 1251 / 7975

[www.kosam.org](http://www.kosam.org)

[info@kosam.org](mailto:info@kosam.org)

## ÖN SÖZ

Belirlediği alanlarda araştırma raporları üreten, bilgi notları yayımlayan, farklı sorunlara çözüm sunma amaçlı projelere imza atan bir yapı hüviyetindeki **Kalkınma Odaklı Stratejik Araştırmalar Merkezi (KOSAM)**, Konya merkezli bir düşünce kuruluşu olarak 2022 yılının ilk çeyreğinde kuruldu.

Ekonomi, ticaret, sanayi, iç ve dış politika dinamikleriyle sosyal politikalar, tarım, çevre, akıllı şehir, sağlık, enerji vb. konularla ilgilenen KOSAM faaliyetlerini şehir, ülke ve dünya ekseninde farklı başlıklarda yürütür.

Merkez; uluslararası düşünce kuruluşlarının faaliyetlerini, raporlarını ve güncel değerlendirmelerini düzenli takip eder. Bu kapsamda 2022 yılından itibaren KOSAM bünyesinde; dünya ve ülke gündemi hakkında bilgilenmek, düşünce kuruluşlarının raporlarından haberdar olmak ve en önemlisi küresel fırsatlardan faydalanıp risklerden kaçınmak için stratejik çalışmaları aktarmak amacıyla “**Dünya Ne Konuşuyor?**” Raporları hazırlamaktadır.

“Dünya Ne Konuşuyor?” Raporu, her ayın ilk ve ikinci yarısını kapsamak üzere **ayda iki defa** okurlarıyla buluşmaktadır. Rapor için **Kuzey ve Latin Amerika, Euro Bölgesi, Orta ve Uzak Asya, Afrika, Orta Doğu, Avrasya** vb. çeşitli bölgelerde faaliyet gösteren düşünce kuruluşlarının gündemleri KOSAM’ın uzman kadrosu tarafından analiz edilir. Süreçte “Hangi kuruluş ne tür konularda çalışmış, gündemde ne var ve gelecekte beklentileri neler?” sorularına cevap aranır.

“Dünya Ne Konuşuyor?” Raporu; **Ekonomi, Politika, Çevre ve Sosyal** olmak üzere **dört ana başlıkta** hazırlanır. Makale, rapor, bilgi notu, yorum vb. çalışmaların kısa özetleri okuyucuya yansıtılırken konu başlığı, makalenin hangi kurumdan alındığı ve bu merkezlerin hangi ülkede faaliyet gösterdikleri de raporda yer alır. Her özetin sonunda konuyla ilgilenen okurların orijinal çalışmaya hızlı bir şekilde ulaşabilmesi için erişim linkleri açık şekilde paylaşılır.

KOSAM olarak hedefimiz; “Dünya Ne Konuşuyor?” sorusunun cevabını ve bölgelerinde ulusal/ uluslararası politikaya yön veren kuruluşların “**yarınların gündemi**” olarak gördükleri farklı başlıkları analiz ederek güncel hâli ile aktarmaktır. Bu bağlamda 2023 yılında da ekonomi, siyaset, ticaret, sanayi, sosyal politika, eğitim, çevre vb. alanlarda yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası araştırma ve çalışmalar yürütmeye, büyük veri analizi ile mevcut durum değerlendirmeleri yaparak geleceğe ışık tutmaya ve sürdürülebilir kalkınmaya katkı sağlamaya devam edeceğiz.

## İçindekiler

<b>A. EKONOMİ</b> .....	<b>1</b>
1. Silikon Vadisi Bankası Neden Başarısız Oldu ve Bu Başarısızlık Ne Anlama Geliyor? / South China Morning Post (Çin) .....	1
2. Dünya Üzerinde Baş Gösteren Potansiyel Borç Krizi Karşısında Ne Yapılmalı? / Observer Research Foundation (Hindistan) .....	2
3. Silikon Vadisi Bankası'nın İflası Finansal Sistem İçin Ne İfade Ediyor? / The Economist (Birleşik Krallık) .....	4
4. Dünya Ticareti Rahat Bir Nefes Aldı / KIEL Institute for The World Economy (Almanya) .....	5
5. Merkez Bankaları Enflasyonun Bir Sonraki Aşamasıyla Nasıl Mücadele Edecek? / Austrian Economics Center (Avusturya) .....	6
6. Hükümet, Sigortalı Olmayan Silikon Vadisi Bankası Müşterilerinin Bile Paralarını Alacağını Söyledi / TIME (ABD) .....	8
7. Alman Araba Üreticileri İçin Durum Kötüleşiyor / IFO Institute (Almanya) .....	9
8. 925.000 Kişi Birden Fazla İşte Çalışıyor / The Australia Institute (Avusturya) .....	10
9. Çin Ticareti: 2023'ün Başında İhracat ve İthalat Düşerken Ekonomik Toparlanma Test Edildi / South China Morning Post (Çin) .....	11
10. Londra'nın Birleşik Krallık Üretkenlik Bulmacasındaki Rolü / Center for Cities (Birleşik Krallık) .....	13
<b>B. POLİTİKA</b> .....	<b>15</b>
1. Mısır Mali Krizi: Bölgeye ve İsrail'e Etkileri / Stockholm International Peace Research Institute (İsveç) .....	15
2. İran'daki Rejim İsrail'deki Uyum Eksikliğinden Faydalanmaya Çalışmakta / The Jerusalem Institute For Strategy and Security (İsrail) .....	16
3. Çin, İsrail ve Filistinliler: Siyaset ve Ekonomi Arasında Geçiş / The Institute For National Security Studies (İsrail) .....	17
4. İşgalden Bu Yana Irak: SIPRI Verileriyle 20 Yıl / The Jerusalem Institute For Strategy And Security (İsrail) .....	18
5. Azerbaycan – İsrail – Yunanistan: Ufuktaki Yeni Jeopolitik Pusula / Research Institute for European and American Studies (Yunanistan) .....	19
6. Çıkarlarını Güvence Altına Almak: Güney Kore'nin Çin'e Yavaşça Yaklaşmasını Açıklamak / Observer Research Foundation (Hindistan) .....	20

---

7. Biden, Zelensky'nin İstedğini Verme Çağrılarına Direnmeli / Quincy Institute for Responsible Statecraft (ABD).....	21
8. Rusya - İsrail İlişkileri ve Ukrayna Krizi / Valdai Discussion Club (Rusya).....	23
<b>C. ÇEVRE.....</b>	<b>25</b>
1. Gelişmekte Olan Ülkeler İklim Değişikliğini Önlemenin Kilit Anahtarıdır / Brookings Institute (ABD).....	25
2. Petrol İlişkileri ve Üç Büyük Petrol Üreticileri Arasındaki Güç Dengesi: Dönüşümleri ve Etkileri / The Oxford Institutes For Energy Studies (Birleşik Krallık) .....	26
3. Uzun Ömürlü Tahıllar Sürdürülebilir Tarımın Geleceği Olabilir / Environmental and Energy Study Institute (ABD) .....	27
4. Rusya - Ukrayna Savaşı İklim Güvenliğini Nasıl Tehdit Ediyor / Chatham House (Birleşik Krallık).....	29
<b>D. SOSYAL.....</b>	<b>31</b>
1. "Sürekli Çevrimiçisin" Uzmanlar Gençlerin Zihinsel Sağlık Krizi Konusunda Uyarıyor / Mashable (ABD).....	31
<b>E. TEKNOLOJİ.....</b>	<b>33</b>
1. David Autor, ChatGPT ve Claude ile Dil Modellerinin Bilişsel Otomasyon Üzerindeki Etkisi / Brookings Institute (ABD).....	33
2. Drone Teknolojisine Artan İlgi ve Pakistan'ın Konumu / Centre for Aerospace & Security Studies (Pakistan) .....	34
<b>F. GERÇEKLEŞTİRİLECEK ETKİNLİKLER.....</b>	<b>36</b>

## A. EKONOMİ

### 1. Silikon Vadisi Bankası Neden Başarısız Oldu ve Bu Başarısızlık Ne Anlama Geliyor? / South China Morning Post (Çin)

Kaliforniya'da bulunan Silikon Vadisi Bankası (SVB), yatırımcılardan sermaye toplama çalışmasının başarısız olması ve mevduat sahiplerinin yatırımları geri çekme telaşları sonucunda Amerikalı banka düzenleyicileri tarafından kapatılıp ABD Federal Mevduat Sigorta Kurumu'nun kontrolüne verilmiştir. SVB, teknoloji endüstrisi için uzun süredir önemli bir banka olmuştur. Girişimcilerin bankayla çalışan şirketlere yaptığı yatırımlar, bankaya milyarlarca doların girmesini sağlamıştır. Ancak banka, aldığı milyarlarca dolar yatırımı müşteriler için krediye dönüştürmek yerine, vadeye kadar tutulan uzun süreli menkul kıymetlere yatırmayı tercih etmiştir.



Fotoğraf: Reuters – Dado Ruvic

Girişimci müşterilerin yatırımlarının bir kısmını geri çekmeyi istemesi üzerine, SVB yapmış olduğu yatırımlardan ötürü geri ödemeyi gerçekleştirecek yeterli kaynağı bulamamış ve menkul kıymetlere yaptığı yatırımların bir kısmını satmak durumunda kalmıştır. Ancak vadeye kadar tutulması gereken kıymetleri satmanın oluşturacağı açık bankanın sermayesini komple sıfırlayacağından, bunun yerine 1,8 milyar dolar zarara uğrayıp, satılmaya hazır varlık portfolyosundan 21 milyar dolar değerinde tahvili elden

çıkarmıştır. Tekrardan sermaye toplamak için buldukları çağrının başarısız olması ise bankanın batmasıyla sonuçlanmıştır.

**Erişim:** <https://www.scmp.com/business/banking-finance/article/3213352/why-did-silicon-valley-bank-fail-and-what-does-it-mean>

**Anahtar Kelimeler:** Silikon Vadisi Bankası, Sermaye, Girişim

## 2. Dünya Üzerinde Baş Gösteren Potansiyel Borç Krizi Karşısında Ne Yapılmalı? / Observer Research Foundation (Hindistan)

2023 yılında birçok ekonomi COVID-19 salgını, Ukrayna'da devam eden savaş ve ABD ile Çin arasındaki jeopolitik gerilim gibi çeşitli krizlerden etkilenmiştir. Bu krizlerin hem yerel hem de küresel ticaret ve finans üzerinde önemli etkileri olmuştur. Ancak en ciddi sorun, enflasyon ve yükselen faiz oranlarının geri dönüşü olmuştur. On yılı aşkın bir süredir Ekonomik İş Birliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD) ülkelerindeki faiz oranları son derece düşük, hatta bazen negatif seviyelerdeydi.

Enflasyonun küresel çapta artmaya başlaması ile merkez bankaları para politikalarını oldukça sıkılaştırmıştır. Bazı gözlemciler, örneğin İran asıllı Amerikalı ekonomist Nouriel Roubini, küresel bir borç krizinin kaçınılmaz olduğu uyarısında bulunmuştur. Financial Times'dan Martin Wolf ise sorunun çok geç olmadan ele alınması konusunda uyarıda bulunmuştur. Son 20 yıllık dönemde, toplam özel ve kamu sektörü borcunun GSYH'ye oranı %200'den %350'e yükselmiştir. ABD'de ise bu oran %420'ye yükselerek Büyük Buhran ve 2. Dünya Savaşı döneminden daha fazla gerçekleşmiştir. Dikkate alınması gereken dört önemli unsur şu şekilde belirtilmiştir;

- 1) Reel faiz oranları
- 2) Faiz oranlarını içeren bir para politikasına geri dönmek
- 3) Bankalardaki krizlere karşı daha çok hazırlık
- 4) Ukrayna'daki savaş sona erdiğinde Rusya'ya yönelik yaptırımların kaldırılması



Faiz oranlarının geri dönmesi, sermayenin OECD ülkelerine akması ve gelişmekte olan ülkelere sermaye akışının azalacağı anlamına gelmektedir. Ağırlıklı olarak kısa vadeli borcu olan gelişmekte olan ülkeler, kısmen uzun vadeli borçlanma konusundaki isteksizlikleri veya yetersizlikleri nedeniyle sıkıntı içindedir. Ancak krizin tesadüf olmadığı, aksine bir grup OECD ülkesinin Rusya'ya yönelik uyguladığı yaptırımların bir sonucu olduğu söylenmektedir.



Kaynak: ORFonline

Batı'nın uyguladığı yaptırımlar Rus petrol ve doğalgaz ithalatını kısıtlayarak Batı Avrupa'daki Rus enerjisi tüketimini etkilemiştir. Bu durum petrol ve doğalgaz arzında dengesizliğe yol açarak Bangladeş gibi elektrik için sıvılaştırılmış doğalgaza bel bağlayan ülkeler arasında rekabet yol açmıştır. Oluşan rekabet, yoksul ülkeler için daha yüksek enerji fiyatlara neden olurken mevcut borç krizine de etki etmiştir.

**Erişim:** <https://www.orfonline.org/expert-speak/what-to-do-with-the-potential-debt-crisis-looming-over-the-world/>

**Anahtar Kelimeler:** Küresel Borç Krizi, Faiz Oranları, Yaptırımlar, OECD



### 3. Silikon Vadisi Bankası'nın İflası Finansal Sistem İçin Ne İfade Ediyor? / The Economist (Birleşik Krallık)

Yeni kurulan şirketlere kredi veren ve 200 milyar dolarlık varlığıyla Amerika'nın 16. en büyük kredi kuruluşu olan Silikon Vadisi Bankası (SVB) iflas etmiştir. Banka hisse fiyatının %60 oranında düşmesiyle, müşterilerin bankadan mevduatlarını çekmesi iflası hızlandırmıştır. Koruma Fonu yöneticisi Bill Ackman, hükümetin bankayı kurtarması gerektiğini belirtmiş ve 10 Mart sabahı piyasa öncesi işlemlerde hisselerin %70 kadar daha değer kaybetmesi üzerine işlemler durdurulmuştur. Yaşanan olaylar, SVB'nin bu duruma nasıl düştüğü ve ortaya çıkan sorunların banka özelinde bir istisna mı yoksa diğer finans kurumlarında da sıkıntı olup olmadığı sorusunu akıllara getirmiştir. İlk olarak Silikon Vadisi Bankası yeni kurulan, yeteri kadar teminatı bulunmayan şirketlere kredi sağlamıştır. Bankadaki mevduatlar 2017 yılı sonundaki 44 milyar dolardan 2021 yılı sonunda 189 milyar dolara yükselirken, kredi defteri ise 23 milyar dolardan 66 milyar dolara yükselmiştir. Bankanın mevduat tabanının kredi defterinden çok daha büyük olması sorun teşkil etmiştir. Bu yüzden kredi getirisi sağlaması için ipotekli tahvillere ve hazine tahvillerine harcamak için 128 milyar dolar yatırım yapmıştır. Ancak enflasyon sebebiyle faiz oranları sürekli yükseldiği için tahvil fiyatları düşmeye başlamış ve SVB'yi savunmasız bırakmıştır.



Kaynak: Getty Images / The Economist

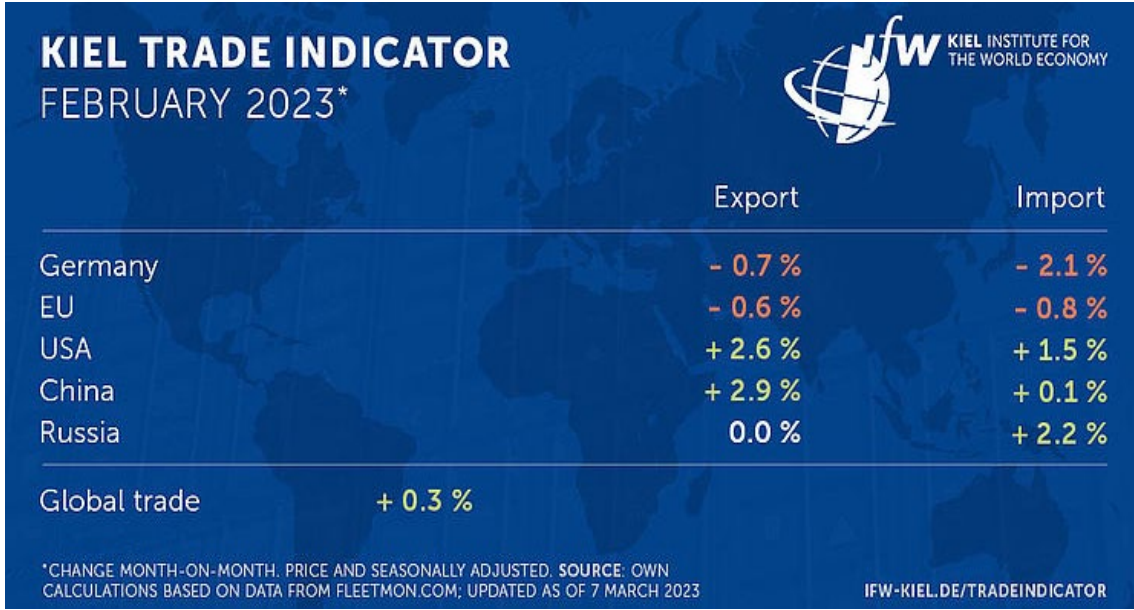
Bu sebeple banka, tahvilleri alış fiyatından daha düşük fiyatlara satmak zorunda kalmıştır. Bu zorunluluk bankada 1,8 milyar dolarlık bir açık oluşturmuştur. SVB, iflas ettiğinde elinde 91 milyar dolarlık yatırım kaldığı belirtilmiştir. Peki bu durum istisna mıdır yoksa diğer şirketler için de bir tehdit midir? Tahvilleri en yüksek fiyattan satın alan banka SVB olsa da diğer bankalar da bu fiyat değişimleriyle mücadele etmektedir. Hazine Bakanı Janet Yellen, Silikon Vadisi'ndeki olaylar ışığında birkaç bankayı daha takip ettiklerini söylemiştir. Neyse ki diğer bankaların kredi defterleri, varlıkların çok daha büyük bir bölümünü oluşturmakla birlikte faizler yükseldikçe daha fazla kazanmışlardır. Merak edilen bir diğer soru ise bir kurtarma operasyonu yapıp yapılmayacağıdır. Bu müdahale pek kabul görmeyecek olsa da mevduat sahiplerini zor durumda bırakmamanın tek çare olabileceği vurgulanmıştır.

**Erişim:** <https://www.economist.com/finance-and-economics/2023/03/10/what-does-silicon-valley-banks-collapse-mean-for-the-financial-system>

**Anahtar Kelimeler:** Silikon Vadisi Bankası, Hisse Senedi, Ekonomi, Bankacılık

#### 4. Dünya Ticareti Rahat Bir Nefes Aldı / KIEL Institute for The World Economy (Almanya)

Küresel ticaret yıla güçlü bir başlangıç yaptıktan sonra şubat ayında yatay bir seyir izlemiştir. Kiel Ticaret Göstergesinin son güncellemesine göre, şubat ayında küresel ticaret ocak ayındaki güçlü kazançlarını koruyabilmiş ve yüzde 0.3'lük bir artışla yatay bir hareket göstermiştir. İhracat ve İthalat rakamları ise; Almanya'nın ihracatı -%0,7 ve ithalatı -%2,1, AB'nin ihracatı -%0,6 ve ithalatı -%0,8 olarak gerçekleşmiştir. Kiel Ticaret Göstergesi Başkanı Vincent Stamer, bahar döneminin Almanya dış ticareti için olumlu olacağını söylemiştir. Göstergeye göre ABD'nin ithalat ve ihracat verileri sırasıyla +%1,5 ve +%2,6 ve Çin için +%0,1 ve +%2,9 olarak gerçekleşmiştir.



Kaynak: KIEL Institute

Rusya'nın ithalatı +%2,2 olurken, ihracatında herhangi bir değişiklik olmadığı görülmektedir. Genel olarak fiyata göre ayarlanmış küresel ticaret, COVID-19 salgını öncesi seviyenin yaklaşık %13 üzerinde gerçekleşmiştir. Ancak, konteyner gemi ağının küresel mal ticaretinde kış dönemi yaşanan gerilemeden şu ana kadar kurtulamadığı belirtilmiştir. Şubat ayında sevk edilen standart konteyner sayısı 13,5 milyon civarında gerçekleşerek Mart 2022'deki 14 milyon olan zirvenin %6 altında kalmıştır.

**Erişim:** <https://www.ifw-kiel.de/publications/media-information/2023/world-trade-takes-a-breather/>

**Anahtar Kelimeler:** Kiel Ticaret Göstergesi, Dünya Ticareti, Almanya

## 5. Merkez Bankaları Enflasyonun Bir Sonraki Aşamasıyla Nasıl Mücadele Edecek? / Austrian Economics Center (Avusturya)

Piyasalar tarafından durumun kontrol altında tutulduğu düşünülse de enflasyon hala daha yüksek seviyesini korumaktadır. Euro bölgesinde, ocak ayında yıllık tüketici fiyatları %8,6 artarak ekim ayındaki %10,6 seviyesine göre gerilemiştir. Çekirdek enflasyon yükselmeye devam etse de (%5,2'den Ocak 2023'te %5,3'e), özellikle Frankfurt'ta birçok kişi rahat bir nefes almıştır. Sıkı para politikasının son ayları Euro bölgesindeki parasal

sıkıntıyı ortadan kaldırmak için çok etkili olamasa da para arzının bir yıl öncesine göre daha düşük olduğu ABD'deki görünüm daha cesaret verici olmuştur. Çekirdek tüketici fiyat enflasyonu ise gerilemiş; Ocak 2023'te yüzde 5,6 olarak gerçekleşmiştir. Enflasyonla mücadelenin bitmediği açık olsa da Atlas Okyanusu'nun her iki yakasında da faiz oranlarının bu yılın ikinci yarısında yükselmeyi durduracağı ve belki de gelecek yılın başlarında kısmen düşeceği ve görünürde büyük bir krizin olmayacağı düşünülmektedir.

Yaşananlara bakıldığında, gelecekteki gelişmelerin nasıl olacağını anlamaya yardımcı olabilecek üç farklı ders çıkarımıyla enflasyon krizinin sebepleri anlaşılabilir. Bunlardan birincisi, Merkez Bankası para politikası üzerine bir kontrolü yoktur. İkinci olarak hem ABD hem de Euro bölgesinde reel ücret artışları enflasyon oranlarının gerisinde kalmış ve bu durum birçok hane halkını tasarruflarını kullanmaya zorlamıştır. Üçüncü olarak, bu enflasyonist dönemden en çok yararlananlar, borçları reel olarak önemli ölçüde azalan hükümetler olmuştur. Ek olarak, altın standardı terk edildikten sonra, bağımsızlık ve fiyat hedeflemesi, merkez bankalarının para basma makinelerine dönüşmemesini sağlamak için geçici önlemler haline gelmiştir. Örneğin, 2000 ve 2020 yılları arasında euro ve dolar satın alma güçlerinin sırasıyla %28 ve %33'ünü kaybetmiştir.



Kaynak: Pexels-Masood-Aslam / Austrian Economics Center

Merkez Bankaları zaman zaman kurtarma paketlerine, zaman zaman da fiyat istikrarına öncelik vermişlerdir. Önümüzdeki birkaç ayda muhtemelen fiyat istikrarına odaklanacağı düşünülmektedir. Para politikası yoluyla ya da başka bir şekilde hane halkının talebine müdahale etmenin belirsizliği artıracığı ve daha fazla çarpıklığa neden olacağı söylenmektedir. Tüketici harcamalarının beklenildiğinden daha iyi durumda olması ve ABD istihdamının COVID-19 öncesi seviyesine gelerek 2020'nin başlarına kıyasla %20 artmış olması iyi bir haber olmuştur.

Avrupa'da ise enerji fiyatlarının düşmeye başlamış ve durgunluk önlenmiş gibi görünmektedir. AB'nin 2023 yılı performansının tahminlerden çok daha iyi olması beklenmektedir. Ancak, İtalya, İspanya ve Fransa gibi bazı kilit Euro üyelerinin istikrarsız bütçe durumu (borç/GSYİH oranı yüzde 100'ün üzerinde olması), Frankfurt için endişe kaynağı olmaya devam etmektedir. Enflasyon, Euro bölgesinde borç/GSYH oranını Haziran 2021'de yüzde 98'den Haziran 2022'de yüzde 94'e düşürmüştür ancak faiz oranlarındaki son artış bu eğilimi tersine çevirmiştir.

**Erişim:** <https://austriancenter.com/how-will-central-banks-tackle-the-next-stage-of-inflation/>

**Anahtar Kelimeler:** Enflasyon, ABD, AB, Merkez Bankası

## 6. Hükümet, Sigortalı Olmayan Silikon Vadisi Bankası Müşterilerinin Bile Paralarını Alacağını Söyledi / TIME (ABD)

ABD hükümeti, başarısız olan Silikon Vadisi Bankası'nın (SVB) tüm müşterilerine, Federal Mevduat Sigorta Kurumu (FDIC) sigortası için 250.000 \$'lık limiti aşan mevduatlar da dahil olmak üzere, pazartesi sabahı fonlarına erişebileceklerini duyurmuştur. Hazine Bakanlığı, Federal Rezerv ve FDIC, "Bu adım, ABD bankacılık sisteminin, güçlü ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi teşvik edecek bir şekilde mevduatları koruma ve hane halklarına, işletmelere, krediye erişim sağlama gibi hayati rollerini yerine getirmeye devam etmesini sağlayacaktır" demiştir. Ayrıca, Federal Rezerv banka müşterilerini korumak ve diğer küçük ve bölgesel bankalarının batmasını önlemek için yeni bir borç



verme tesisi oluşturduğunu duyurmuştur. Yetkililer, vergi mükelleflerinin bankanın tasfiyesinden kaynaklanan kayıplar için herhangi bir masrafa katlanmayacağını ve SVB'nin üst düzey yönetiminin görevden alınacağını da sözlerine eklemiştir. Açıklamada ayrıca ajansların, eyalet düzenleyicilerinin pazar günü kapattığı Signature Bank of New York'un mevduat sahiplerine benzer bir koruma sağlandığı belirtilmiştir.

Yaklaşık olarak 40 yıl önce kurulan Silicon Valley Bank, ülkenin 16. en büyük bankası konumunda bulunuyordu. ABD tarihindeki en büyük ikinci banka iflası olarak tarihe geçen SVB, finansal sistem geneline şok dalgaları göndermiş ve teknoloji endüstrisini de sarsmıştır. Fakat, ABD Hazine Bakanı Yellen, Amerikalılara, olayın sistemik bir risk oluşturmayacağına dair güvence vermeye çalışmıştır. Yellen, "Amerika'nın ekonomisi güvenli ve sağlam bir bankacılık sistemine dayanıyor. Amerikalılar bankacılık sisteminin güvenli ve sağlam olduğundan emin olmalı" demiştir. Ayrıca Yellen, Silikon Vadisi Bankası'nın çöküşünü büyük ölçüde FED'in ekonomiyi soğutmak ve enflasyonla mücadele etmek için devam eden faiz artırımlarına bağlı olduğunu da belirtmiştir.

**Erişim:** <https://time.com/6262143/silicon-valley-bank-bailout-yellen/>

**Anahtar Kelimeler:** ABD, Silikon Vadisi Bankası, Kriz

## 7. Alman Araba Üreticileri İçin Durum Kötüleşiyor / IFO Institute (Almanya)

IFO Enstitüsü tarafından gerçekleştirilen son ankette, Almanya'daki otomotiv üreticileri ve tedarikçilerin iş durumları bir miktar kötüleşme kaydetmiştir. Ocak ayında endüstri göstergeleri +12,5 puan gösterirken, Şubat ayında gösterge puanı +6 puana kadar düşmüştür. Üreticiler önceki aya göre şimdiki durumlarının önemli ölçüde kötüleştiğini söylemiştir. IFO Enstitüsü Endüstriyel Organizasyon ve Yen Teknolojiler Merkezi Direktörü Prof. Oliver Falck, mevcut müşterilerin artık satın alırken daha dikkatli ve temkinli davrandığını, bunun da sektörde iş durumlarının kötüleşmesine neden olduğunu söylemiştir.

Üreticilerin iş beklentileri de şubat ayında olumsuz geçmiş, +21.4 puandan +2.8 puana kadar gerilemiştir. Mevcut durumda üreticilerin çoğu hala daha önceden aldıkları siparişler üzerine üretim yaparken, potansiyel müşteri taleplerinde de azalma beklenmektedir. Buna ülkedeki elektrik fiyatlarında yaşanan gelişmelerin neden olduğu düşünülmektedir. Otomobil üreticileri ihracatlarının artmasını beklerken, bazı otomobil üreticileri ise önümüzdeki aylarda üretimlerini arttırmayı düşünmektedir. Tedarikçilerin ise otomobil üreticilerine göre özgüveni daha yüksek görünmektedir. Tedarikçiler birikmiş işlerinde rahatlama yaşandığını ve durumlarının önceki aya kıyasla daha iyi olduğunu belirtmiştir. Ara ürün tedarikçilerinin gelişme kaydettiği belirtilirken, ocak ayında yaşanan kıtlık oranı %55,1'den %53'e kadar gerilemiştir. Tedarikçilerin beklentilerinde ise düşüş gözlenmiş, -3,9 puandan -9,7 puana düşmüştür.

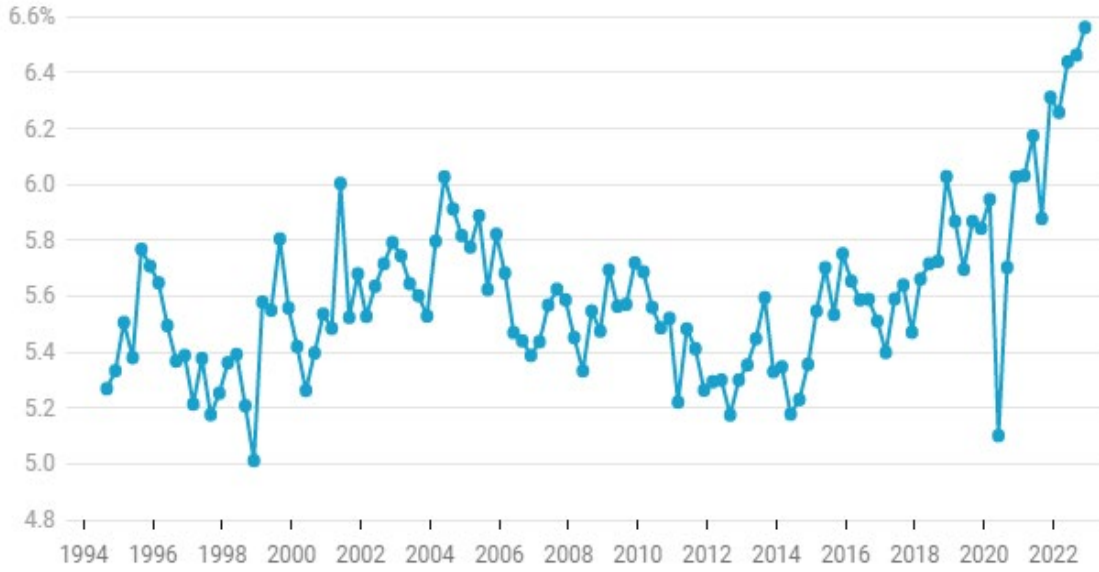
**Erişim:** <https://www.ifo.de/en/press-release/2023-03-03/situation-worsens-german-automakers>

**Anahtar Kelimeler:** Otomotiv, Almanya, Tedarikçi, İş Durumu

## **8. 925.000 Kişi Birden Fazla İşte Çalışıyor / The Australia Institute (Avusturya)**

Avusturalya'da son dönemde artan yaşam maliyeti ve enflasyon sebebiyle eriyen maaşlar, birden fazla işte çalışan insan sayısında ciddi artışlara neden olmuştur. Üst üste beşinci çeyrekte, birden fazla işte çalışan insan sayısı geçen yılın aralık ayında 925.000 kişiye ulaşmıştır. Ulaşılan bu rakam 2021 yılı Eylül ayı verileri ile kıyaslandığında 100.000 kişi artış göstermiştir. Hayat pahalılığı hızla artarken maaşların aynı oranda artmaması, daha fazla insanın ikinci bir işe ihtiyaç duymasına sebep olmaktadır. Son verilere göre istihdam edilmiş çalışanların yaklaşık olarak %6,6'sının birden fazla işte çalışıyor olması, o kişinin ilk işinde yeteri kadar maaş alamadığını ve geçimini sağlayamadığı için ikinci bir işte çalıştığını açıkça göstermektedir.



**Birden Fazla İşte Çalışan İnsanların Yüzdeleri Görünümü**

Kaynak: ABS 6150.0.55.003 / Datawrapper

Avusturalya Merkez Bankası, gelecek yılın başına kadar maaşlarda yapılacak artışların enflasyonun altında kalacağını belirtmiş ve Avusturalya'da birden fazla işte çalışan kişi sayısında artış yaşanabileceğini vurgulamıştır.

**Erişim:** <https://australiainstitute.org.au/post/925000-are-now-working-more-than-one-job/>

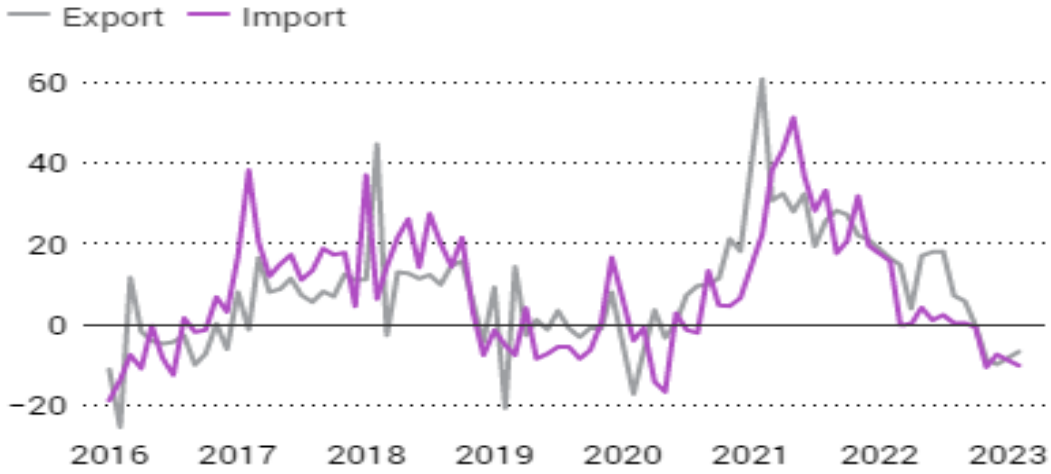
**Anahtar Kelimeler:** Birden Fazla İş, Enflasyon, Maaş, Avusturalya

**9. Çin Ticareti: 2023'ün Başında İhracat ve İthalat Düşerken Ekonomik Toparlanma Test Edildi / South China Morning Post (Çin)**

Çin'in ihracatı ocak ve şubat aylarında bir önceki yıla göre %6,8, ithalatı ise %10,2 düşmüştür. Yayınlanan veriler, Çin'in sıfır Kovid politikasını tamamen gevşetmesi ve yılın başında ekonomik olarak dışarı açılmasından bu yana yayınlanan ilk büyük ekonomik gösterge olmuştur. Önceki yıl ile karşılaştırıldığında ihracat oranı yaklaşık olarak 506,3 milyar dolara kadar düşmüştür. İthalat rakamları ise önceki yıla göre %10,2 azalarak 389,42 milyar dolara kadar gerilemiştir. Çin'de azalan ihracat üzerine uzmanlar bu yıl için

Çin’de iç talebe daha fazla bağımlı olunacağını söylemektedir. Çin ihracat sektörünün bu yılı baskı altında tamamlayacağı ve bu durumun Çin ekonomik büyümesine de negatif bir etkisi olacağı düşünülmektedir.

### Çin’in Aylık Ticaret Büyümesi (Dolar bazında)



Kaynak: China Customs

İthalat tarafına bakıldığında teorik olarak uygulanan Covid kısıtlamalarının kaldırılması ile ithalatta bir artış yaşanması beklenirken veriler tam aksini, ocak ve şubat aylarında ithalatta azalma yaşandığını göstermiştir. Tüm ürünler içerisinde yarı iletkenlerin ithalat hacimleri %45,1’lik düşük ile dip seviyeyi görürken, entegre devre ithalatında ise %26,5 oranında bir azalma kaydedilmiştir. Ulusal Kalkınma ve Reform Komisyonu (NDRC) tarafından hazırlanan rapora göre bu yıl için küresel ekonomi ve ticaret büyüme hızının yavaşlayacağı, uluslararası ticaret ve yabancı yatırım rekabetinin ise yoğunlaşacağı öngörülmektedir.

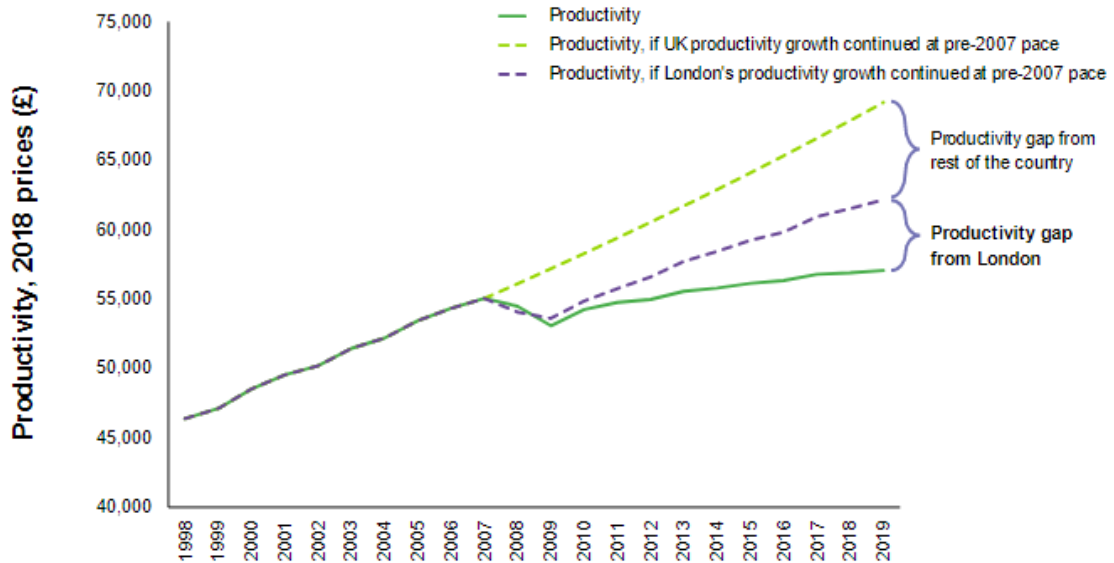
**Erişim:** [https://www.scmp.com/economy/economic-indicators/article/3212623/china-trade-exports-imports-continue-decline-combined-january-february-data?module=lead\\_hero\\_story&pgtype=homepage](https://www.scmp.com/economy/economic-indicators/article/3212623/china-trade-exports-imports-continue-decline-combined-january-february-data?module=lead_hero_story&pgtype=homepage)

**Anahtar Kelimeler:** Çin, İthalat, İhracat, Ticaret

## 10. Londra'nın Birleşik Krallık Üretkenlik Bulmacasındaki Rolü / Center for Cities (Birleşik Krallık)

EC BID (Doğu Şehri İş Geliştirme Bölgesi) ile ortaklaşa yayınlanan İngiltere'nin üretkenlik bilmesindeki rolü; Londra'nın son 15 yıllık üretkenlik artışının hem uluslararası rakiplerini geride bıraktığını hem de büyümenin ana nedeni olduğunu göstermektedir. İngiltere'nin üretkenlik uğruna verdiği mücadelelerin ülkenin ulusal ekonomisine yılda 10 milyarlarca sterline mal olduğu belirtilmektedir. Londra, Birleşik Krallık üretim bulmacasının tam merkezinde otururken, Birleşik Krallığın 2007 yılı sonrası verimlilik açığının neredeyse yarısına Londra sebebiyet vermiştir. 2007 ve 2019 yılları arası başkent sadece % 0,2 büyüme gerçekleştirirken, genel olarak ulusal yavaşlamanın da %42'sini tek başına oluşturmuştur.

### Birleşik Krallık için Üretkenlik Senaryoları

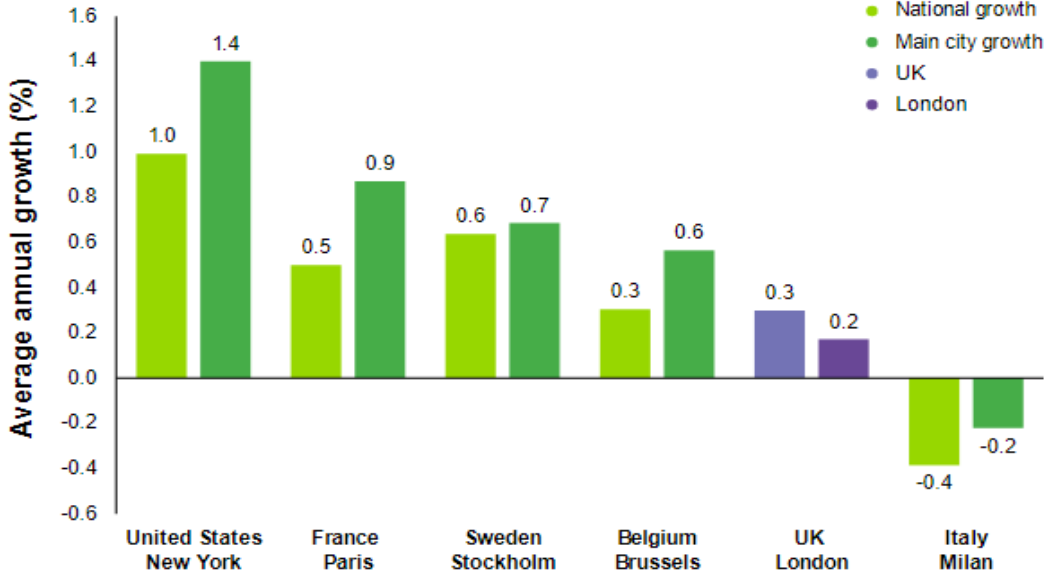


Kaynak: Center for Cities

### Londra küresel rakiplerine ayak uyduramadı:

Londra, 2019 yılında diğer küresel partnerleri gibi (New York, Paris, Stokholm ve Brüksel) performans gösterseydi, tek başına Birleşik Krallık ekonomisine 54 milyar sterlin katkıda bulunacağı ve bunun da Hazine harcaması için ekstradan 17 milyar sterlin bütçe oluşturabileceği belirtilmiştir. Diğer birçok küresel şehrin aksine, Londra'nın üretkenliği ulusal ortalamasının gerisinde kalmıştır.

## Yıllık Üretkenlik Büyümesi: 2007 - 2019



Kaynak: Center for Cities

## Neyin değişmesi gerekiyor?

Londra'da büyümeyi yeniden başlatmak için politikacıların başkent Londra'nın iş yapmak için harika bir yer olduğunu vurgulaması gerekmektedir. Yapılabilecek çalışmaların aşağıdaki şekilde olabileceği belirtilmiştir;

- 1- Londra'nın yeterli konut ve ofis alanının geliştirilebilmesi için planlama sisteminde reform yapmalı
- 2- Başkent içindeki ve dışındaki işletmelerin işe alabileceği yüksek vasıflı işçi havuzunu genişletmek için lisansüstü vizeleri beş yıla uzatmalı
- 3- Şehrin toplu taşıma ağının geleceğini güvence altına almak için Londra Belediyesi ile çalışan bir finansman modeli geliştirmeli
- 4- İngiltere'nin Avrupa ile hizmetlere yönelik ticaret düzenlemelerini gözden geçirmeli ve değiştirmeli
- 5- Araştırmada öne çıkan sorunların kaynağı Brexit anlaşması olmasa da sorunların daha da derinleşmemesi için harekete geçilmelidir.

Erişim: <https://www.centreforcities.org/publication/capital-losses-the-role-of-london-in-the-uks-productivity-puzzle/>

**Anahtar Kelimeler:** Londra, Büyüme, Birleşik Krallık

## B. POLİTİKA

### 1. Mısır Mali Krizi: Bölgeye ve İsrail'e Etkileri / Stockholm International Peace Research Institute (İsveç)

Mısır, Filistin'deki durumla ilgili Akabe acil toplantısı ve Gazze'deki gerilimin tırmanmasını önlemeye yönelik devam eden çabalar da dahil olmak üzere bölgesel meselelerde aktif bir rol oynamaya devam etmektedir. Bölgedeki meselelerin yanı sıra Kahire önemli bir mali krizin ortasında bulunmaktadır. Ukrayna'daki savaşın etkileri - özellikle de tahıl kıtlığı- IMF'nin taleplerine yanıt olarak hükümetin kasıtlı eylemleri sayesinde 2022 yılı başında 1 dolar 15 Mısır lirası seviyesindeyken son dönemde 1 dolar 30 Mısır lirası seviyesine kadar yükselmiştir. Yazar, Mısır'da enflasyonun yükselmeye devam ettiğini ve genç işsizlik oranının da arttığını belirtmiş, tüm bu durumların İsrail sınırındaki 105 milyonluk bir ülkeyi istikrarsızlaştıracağını ve korkunç sonuçlar doğurabileceğini söylemiştir. Mısır Hükümeti, ulusal paranın döviz kurları karşısında değer kaybetmesiyle yabancı para cinsinden yapılan harcamaları kısarak kemer sıkma önlemlerini uygulamaya almıştır.

Artan borcun GSYH'ye olan oranını düşürmek içinde çaba gösterilirken, Mısır ekonomisinin önemli bir bölümünü oluşturan askeri sektörde özelleştirmeler için çalışmalar da başlamıştır. Bölgede keşfedilen gaz sahaları sayesinde Mısır ile İsrail arasında ilişkilerin geliştiği, Mısır'da yaşanan ekonomik sorunlara karşı İsrail'in sanayi ve altyapı yatırımlarıyla Mısır ekonomisini istikrara kavuşturmaya yardım etmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Fakat, İsrail'in ekonomi alanında doğrudan yapabileceklerinin de oldukça sınırlı olduğu belirtilmiştir. İsrail hükümetinin Mısır'ın içinde bulunduğu çıkmazdan kurtulmasına yardımcı olabilecek politikaları desteklemek için EMGF (Doğu Akdeniz Gaz Forumu) ve Negev Forumu'nun yanı sıra ABD ve Avrupalı güçlerle ikili stratejik istişareler de dahil olmak üzere mevcut diplomatik yolları kullanması gerektiği söylenmektedir.

**Erişim:** <https://iiss.org.il/en/lerman-the-egyptian-financial-crisis/>

**Anahtar Kelimeler:** Mısır, Orta Doğu ekonomisi, İsrail, Doğalgaz

## 2. İran'daki Rejim İsrail'deki Uyum Eksikliğinden Faydalanmaya Çalışmakta / The Jerusalem Institute For Strategy and Security (İsrail)

İran rejimi, İsrail tarafından kendi nükleer tesislerine bir saldırı gerçekleşme olasılığının ülkede devam eden siyasi anlaşmazlıklar sayesinde gerçekleşmeyeceğine inanmaktadır. İran rejimi, son Knesset seçimlerinden ve hükümet değişikliğinden bu yana İsrail'in koalisyon kurma sürecini, koalisyon üyelerinin davranışlarını, karar alma sürecindeki değişiklikleri ve yeni hükümetin göreve gelmesinden bu yana ülkenin söylemlerini yakından takip etmektedir. Ayrıca, İsrail'deki yasal reform ve çeşitli gruplar arasında gerçekleşen protestolar ve İsrail Hükümeti üyelerinin Filistinli halkın çeşitli bölgelerde hareket özgürlüğünü kısıtlama durumu da yakından izlenmektedir. İran Dini Lideri Hamaney, İsrail'deki protestoların öncekilerden farklı olduğunu iddia etmiştir. Hamaney ayrıca "Haftalardır işgal altındaki topraklarda yaşayan on binlerce kişinin [İran rejimi denizden nehre kadar tüm Filistin'i işgal altındaki topraklar olarak görüyor] Netanyahu'nun diktatör ve faşist hükümetine karşı gösteri yaptığını" dile getirmiştir. Hamaney'in İsrail'de gerçekleşen protestolara önem vermesinin, Batı'nın İran'daki protestoların boyutunu yakından takip etmesine bir tepki olduğu söylenmektedir.

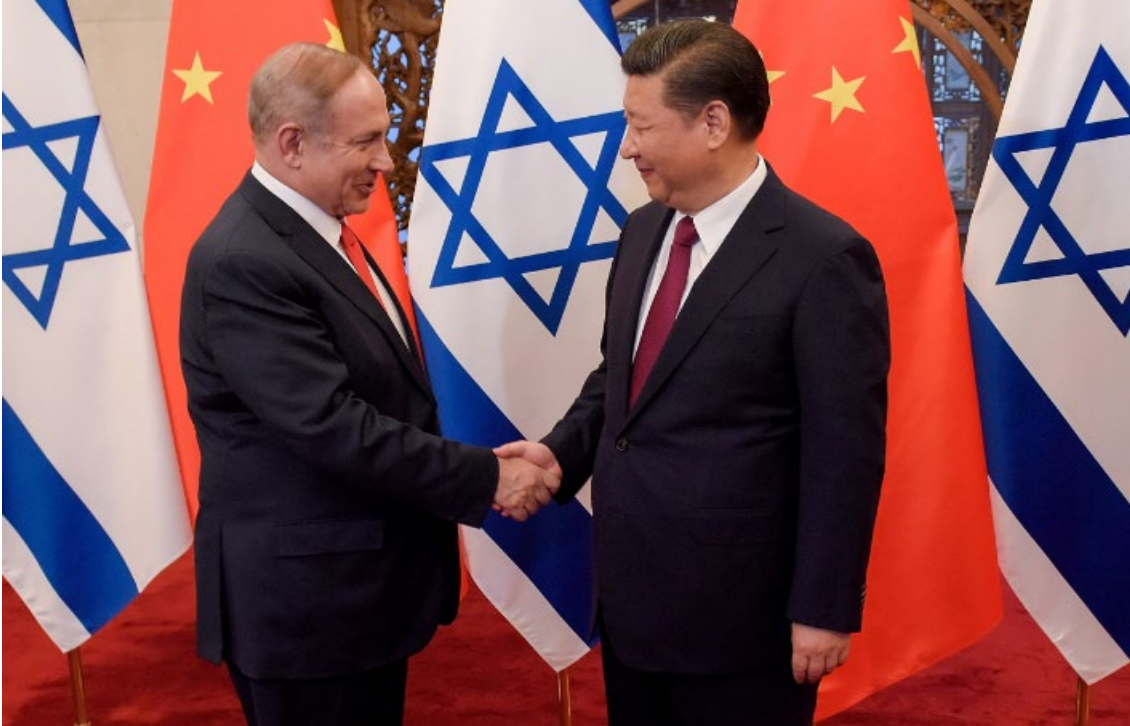
İran merkezli Kayhan gazetesi, İsraili göstericilerin "Netanyahu hükümeti dünya barışı için tehlikeli" gibi pankartlar taşıdığını ve pilotlar, doktorlar, öğrenciler ve işçilerin birlikte gösteri yaparak yakında bir iç savaş çıkacağı hissi uyandırdığını aktarmıştır. İran'ın İsrail'e yönelik gayri meşrulaştırma çabaları, İsrail'deki görüş ayrılıklarını ve protestoları istismar ederek ulusal ve uluslararası arenada İsrail karşıtı pozisyonları güçlendirmeye çalıştığı söylenmektedir. Metinde ayrıca İran Hükümetinin kendi içinde yaşadığı son protestolar sırasında vatandaşlarına yönelik gösterdiği acımasız insan hakları ihlallerine vurgu yapılmaktadır. Ek olarak İran'ın, Ukrayna'daki altyapıyı tahrip etmesinde ve sivilleri öldürmede Rusya'ya yardım ettiği, Batılı ülkelere karşı yıkıcı faaliyetler yürüttüğü aktarılmaktadır.

**Erişim:** <https://jiss.org.il/en/sabti-the-regime-in-iran-seeks-to-benefit-from-the-lack-of-cohesion-in-israel/>

**Anahtar Kelimeler:** İran, İran Nükleer Programı, İsrail-İran İlişkileri, Yargı Reformu

### 3. Çin, İsrail ve Filistinliler: Siyaset ve Ekonomi Arasında Geçiş / The Institute For National Security Studies (İsrail)

İsrail ve Filistin arasında yaşanan son birkaç çatışmada Çin, Filistin tarafına koşulsuz destek vermeye devam etmiştir. Örneğin, İsrail Ulusal Güvenlik Bakanı Itamar Ben-Gvir'in Ocak 2023 başında Haremi Şerifi ziyaret etmesinin ardından Çin, Birleşik Arap Emirlikleri'ne katılarak BM Güvenlik Konseyi'nde acil bir görüşme yapılmasını talep etmiş ve Çin Büyükelçisi bu görüşmede "İsrail tüm kışkırtma ve provokasyon eylemlerini durdurmalıdır" demiştir. Çin Halk Cumhuriyeti'nin Filistinlilere desteği Mao Zedong döneminde, "Batı emperyalizmine" karşı ulusal kurtuluş gruplarına verdiği desteğin bir parçası olarak başlamıştır. Çin'in Batıya karşı tutumu Mao döneminden bu yana önemli ölçüde değişmiş olsa da Çinli liderlerin Filistinlileri destekleyen söylemleri devam etmektedir. Çin'in Filistinlilere yönelik gerçekleştirdiği ekonomik yardımların yetersiz olduğu vurgulanmaktadır. Örneğin, 2020 yılında Çin'in yardımı 3,3 milyon dolar olurken, 2021 yılında sadece 2 milyon dolar olmuştur. Ayrıca, Çinli şirketler Filistin topraklarına daha az yatırım yaparken, Gazze'de tuz arıtma ve güneş enerjisi için küçük tesisleri finanse etmektedir.



Kaynak: 2017: Reuters / INSS



Çinli şirketler İsrail'de çok çeşitli alanlarda faaliyet gösterirken İsrail'i 'Batı'ya açılan bir köprü' olarak kullanmaktadır. Benzer şekilde Çinli diplomatlar için İsrail, ABD'ye mesaj iletmek için bir kanal görevi görürken, tam tersi yönde de Amerikan pozisyonlarını daha iyi anlamak için bir araç görevi görmektedir. Ancak İsrail ve Çin arasındaki Kapsamlı İnovasyon Ortaklığı'nın ortaya çıkardığı imaja rağmen, "ortaklığın" getirdiği sonuçlar pek de olumlu olmamıştır. Çin ve İsrail, güçlü ekonomik bağlarını sürdürürken siyasi konularda "aynı fikirde olmama" konusunda anlaşmışlardır. Ancak son gelişmelerde, Çin'in İsrail-Filistin çatışması konusunda giderek daha fazla sesini yükselttiği ve İsrail'in de Çin'in Uygurlulara yönelik uyguladığı politikaları eleştiren uluslararası kamuoyuna katıldığı görülmektedir. Ayrıca İsrail, diğer serbest piyasa ekonomilerine benzer şekilde yabancı ekonomik faaliyetleri izleme mekanizmalarını uygulamaya koymuştur.

**Erişim:** <https://www.inss.org.il/publication/china-palestinians/>

**Anahtar Kelimeler:** Çin, İsrail, Filistin

#### **4. İşgalden Bu Yana Irak: SIPRI Verileriyle 20 Yıl / The Jerusalem Institute For Strategy And Security (İsrail)**

Yirmi yıl önce, ABD ve Birleşik Krallık liderliğindeki çok uluslu koalisyon güçleri Irak'ı işgal etmiştir. ABD Başkanı George W. Bush'un ifadesiyle işgalin amacı, Irak'ı kitle imha silahlarından arındırmak, Saddam Hüseyin'in terörizme verdiği desteği sona erdirmek ve Irak halkını özgürleştirmektir. 2005 anayasası, ülkenin başlıca etnik-mezhepsel grupları arasında resmi güç paylaşımı düzenlemelerini içeren bir parlamenter demokrasi sistemi kurmuştur. Irak devleti 2009 yılında güvenlik sorumluluğunu resmen devralmış ve ardından koalisyon birliklerinin varlığı 2009'da 131.000 civarındayken 2011 yılı sonunda kademeli olarak sıfıra indirilmiştir. Bununla birlikte, yeni Irak devleti uzun yıllar boyunca hem mali yardım hem de askeri teçhizat tedariki dahil olmak üzere dış yardıma büyük ölçüde bağımlı kalmıştır. İslam Devleti (İD) silahlı grubu 2014 yılında ülkenin büyük bir bölümünü zorla ele geçirip kontrol etmeyi başarmış ve nihayet 2017 yılında yenilgiye uğratılmıştır.

Bugün Irak siyasi açıdan istikrarsız ve kırılğan olmaya devam etmektedir. Askeri harcamalardaki artış, 2010'ların başında ABD birliklerinin çekilmesi ve Aralık 2011'de ülkedeki ABD askeri varlığının resmen sona ermesiyle önemli artış göstermiştir. 2020 yılından sonra askeri harcamalar hem mutlak olarak hem de GSYH içindeki pay olarak düşmektedir. 2003 yılında Saddam Hüseyin rejiminin devrilmesinden kısa bir süre sonra Irak, ABD'den aldığı geniş çaplı yardımlarla, halen ülkede faaliyet gösteren silahlı gruplara karşı mücadele edebilecek bir silahlı kuvvetler inşa etmeye çalışmıştır. Bu amaçla Irak, 10.000'den fazla hafif zırhlı araç ve 100'den fazla nakliye helikopteri ile yüz binlerce hafif silah ve destek ekipmanı almıştır. İşgalden bu yana geçen yirmi yıllık süreçte Irak, yüksek oranda silah ve mühimmat kaçakçılığına da sahne olmuştur. Bu durum, hükümetin işgal öncesi milis güçlerini silahlandırmasıyla birleşince, tahminen 4,2 milyon küçük ve hafif silahın sivillerin veya devlet dışı silahlı grupların eline geçmesine yol açtığı ve işgalden sonra patlak veren iç çatışmaları körüklemeye yardımcı olduğu söylenmektedir.

**Erişim:** <https://www.sipri.org/commentary/topical-background/2023/iraq-invasion-20-years-sipri-data>

**Anahtar Kelimeler:** Irak, Irak İşgali, ABD

## **5. Azerbaycan – İsrail – Yunanistan: Ufuktaki Yeni Jeopolitik Pusula / Research Institute for European and American Studies (Yunanistan)**

Azerbaycan ve Yunanistan arasındaki diplomatik ilişkiler otuz yıl öncesine, tarihi ve kültürel bağlara dayanırken iki ülke arasındaki askeri iş birliği ve Türkiye ile Azerbaycan arasındaki yakın ilişkiler nedeniyle inişli çıkışlı bir geçmişe sahiplerdir. Yunanistan ve Azerbaycan'ın stratejik sabır gösterdiği ve bu sayede aralarındaki ilişkileri geliştirdikleri söylenmiştir. Ekonomi, enerji, sanayi, ulaştırma, tarım ve eğitim gibi sektörlerde iş birliği sağlamaktadırlar. Yunanistan, Trans Adriyatik Boru Hattı (TAP) yoluyla Güney Gaz Koridoru inşaatının uygulanmasında etkili olmuş ve Yunanistan-Bulgaristan ara bağlantısı 2022 yılı ekim ayında faaliyete başlamıştır. Atina, devam eden Rus-Ukrayna savaşı nedeniyle en önemli enerji merkezlerinden biri haline gelmiştir. Enerji sektörü,

Atina, Tel Aviv ve Bakü arasındaki jeopolitikte kilit bir faktördür. Azerbaycan İsrail için dost bir ülke konumundayken aynı zamanda Azerbaycan'ın İsrail ile diplomatik ilişkiler kurmasının İsrail için çok önemli olduğu vurgulanmaktadır.

Azerbaycan'ın, güçlü askeri iş birliği ve İsrail'den temin ettiği silahlar sayesinde ikinci Dağlık Karabağ savaşından galip çıktığı belirtilmiştir. Karabağ savaşında oyunu değiştiren kilit oyuncu Türkiye üretimi Bayraktar TB-2 modeli SİHA olurken, makale yazarı tarafından oyunu değiştiren kilit oyuncunun İsrail yapımı Kamikaze dronları olduğu belirtilmiş ve Türkiye'ye karşı açık bir tavır alınmıştır. İran konusunda ise, İran'ın direkt olarak İsrail'e karşı bir çatışma başlatmasa da Azerbaycan'daki Şii grupları sosyal medya ve çeşitli mecraları kullanarak propaganda ile istikrarsızlaştırabileceği düşünülmektedir. Yazınında devamında, Azerbaycan, İsrail ve Yunanistan özelinde enerji konuları detaylıca tartışılmıştır.

**Erişim:** <https://www.rieas.gr/researchareas/editorial/4775-azerbaijan-israel-greece-a-new-geopolitical-compass-in-the-horizon>

**Anahtar Kelimeler:** Azerbaycan, İsrail, Yunanistan, İş Birliği, Enerji Merkezleri

## **6. Çıkarlarını Güvence Altına Almak: Güney Kore'nin Çin'e Yavaşça Yaklaşmasını Açıklamak / Observer Research Foundation (Hindistan)**

ABD'nin Asya bölgesindeki "Merkez ve Taşıyıcılar" (hub and spokes) modelinin önemli bir oyuncusu olan Güney Kore, ABD'nin bölgede hâkimiyet için kıyasıya bir güç mücadelesine girdiği Çin ile giderek stratejik bir ortaklık kurmaktadır. Merkez ve Taşıyıcılar modeli olarak da bilinen San Francisco Sistemi, ABD'nin merkez ve Japonya, Güney Kore, Tayvan, Filipinler, Tayland, Avustralya ve Yeni Zelanda gibi çeşitli Asya-Pasifik ülkelerinin de taşıyıcılar olarak hareket ettiği bir ittifaklar ağıdır. İttifak ağı, ABD'nin bölgedeki hayati güvenlik çıkarlarına hizmet etmede kritik bir öneme sahiptir. Ancak, Çin'in son yıllardaki yükselişi, modeli ve işleyişini zora sokmuştur. Geleneksel uluslararası ilişkiler anlayışına göre Güney Kore çıkarlarını korumak için Çin'e karşı denge kurması gerekirken, Seul'un bunun yerine aynı safta yer almayı tercih ettiği söylenmiştir.

Eski ABD Temsilciler Meclisi Başkanı Nancy Pelosi, Ağustos 2022'de çok ses getiren Asya turu sırasında Güney Kore tarafından Seul'de çok gönülsüz bir şekilde karşılanmıştır. Pelosi'nin Güney Kore Devlet Başkanı Yoon Sook-yeol ile görüşmesinin 'kibarca' reddedildiği ve iki liderin sadece telefonda sohbet ettikleri bildirilmiştir. Pelosi'nin ziyaretinden birkaç gün sonra Güney Kore Dışişleri Bakanı Park Jin, Çin'e üç günlük bir ziyaret gerçekleştirmiş ve Çin'in doğusundaki liman kenti Qingdao'da mevkidaşı Wang Yi ile bir araya gelmiştir.

ABD, Pekin-Moskova eksenine karşı birleşik bir demokratik cephe oluşturarak Seul ve Tokyo ile güvenlik ilişkilerini güçlendirmek istemektedir. Ancak, Güney Kore'nin Çin ile olan yakın ilişkisi işleri zorlaştırmaktadır. Çin, Güney Kore'nin ABD ile ittifakını kabul etmekle birlikte, Seul'ü daha bağımsız bir dış politika benimsemeye ve kendi tarafına geçmeye zorlamaktadır. Yazının devamında, oluşturduğu tehdide rağmen Güney Kore'nin Çin'e yakınlığının nedenleri ve Seul'un stratejik duruşunun geleceği ele alınmaktadır. Sonuç olarak Güney Kore'nin, dünyanın en istikrarsız bölgelerinden birinde uzun vadeli bir oyun oynamaya hazırlandığı belirtilmektedir.

**Erişim:** <https://www.orfonline.org/research/securing-its-interests/>

**Anahtar Kelimeler:** Güney Kore, ABD, Çin, Asya, Stratejik Ortaklık

## **7. Biden, Zelensky'nin İsteddiğini Verme Çağrılarına Direnmeli / Quincy Institute for Responsible Statecraft (ABD)**

Ukrayna savaşının üzerinden neredeyse bir yıl geçmesine rağmen hala birçok Ukraynalı Batı'dan gelen yardımların Rus güçlerini ülkeden uzaklaştıracağına inanmaktadır. Yapılan yardımların, olası bir NATO müdahalesine sebep olabileceği ve NATO – Rusya arasında bir çatışmaya dönüşebileceği söylenirken, böylesi bir durumun Ukrayna Hükümeti tarafından olumlu karşılanacağı düşünülmektedir. Fakat, Amerika'nın çıkarları ve Biden Yönetimi'nin savaşa doğrudan müdahaleden kaçınma politikası NATO müdahalesini engellemektedir. Zelenski, Ukrayna savaşının yıl dönümü vesilesiyle düzenlenen konferansta, ABD ve halkına yaptıkları yardımlardan dolayı teşekkürlerini iletirken, ABD

halkı arasında artan – Ukrayna’ya çok fazla yardım gönderiliyor – düşüncesini eleştirmiştir. Zelenski, Ukrayna savaşında Rusya bertaraf edilmez ise ABD’nin küresel güç pozisyonunun tehlikeye gireceğini, hatta bu pozisyonunu kaybedebileceğini öne sürmüştür. Rusya ve Ukrayna arasında yaşanan çatışmanın bir yıpratma savaşına dönüştüğü ve Rusya’nın bu savaştan önemli kazanımlar elde ettiği söylenmektedir.



Kaynak: Salma Bashir Motiwala / Shutterstock – Responsible Statecraft

Ukrayna savaşında bölgeye silah sevkiyatı yaparak Ukraynalıları Rusya’yı 1991 sınırlarına doğru geri çekmek için cesaretlendirmenin, işin sonunda Rusya’nın saldırılarının artmasına yol açacağı belirtilmektedir. Savaş ile alakalı bazı olası senaryolar düşünülmüş ve paylaşılmıştır. Senaryolara göre, Rusya Ukrayna’ya yardımın geldiği güzergahlara yayılcı saldırıda bulunabilir, NATO üyesi ülkelere veya NATO askeri üssünün bulunduğu ülkelere doğru kazara yayılcı saldırı olabilir. Ayrıca, Rusya’nın Ukrayna’ya yönelik taktiksel nükleer silahı kullanabileceği de olasılıklar arasındadır. Ukrayna’daki durum hakkında Almanya ve Fransa genel endişelerinden bahsetmiş, savaşın bir an önce sona ermesi gerektiğini belirtmiştir. Çin’in Rusya’ya yönelik çeşitli askeri yardım gönderme planları Almanya, Fransa ve ABD açısından tehlikeli ve endişe verici olarak

değerlendirilmiştir. Yazının devamında, Çin'in Rusya'ya yapacağı olası yardımlar ve bunun olası yansımalarından bahsedilmiştir.

**Erişim:** <https://responsiblestatecraft.org/2023/03/06/biden-must-resist-calls-to-give-zelensky-all-that-he-wants/>

**Anahtar Kelimeler:** Ukrayna savaşı, Biden, Rusya, Zelenski, NATO

## 8. Rusya - İsrail İlişkileri ve Ukrayna Krizi / Valdai Discussion Club (Rusya)

Ukrayna krizi bir yılı aşkın süredir devam ederken İsrail ve Rusya ilişkileri de bu krizden etkilenmiş ve ileriye dönük bir dizi riskleri barındırdığı gözlemlenmiştir. İki ülke arasındaki ilişki uzun bir süredir iyi şekilde devam etmektedir. İsrail hem Ukrayna hem de Rusya ile iyi ilişkilere sahip olup bir an önce bu çatışmanın son bulmasını istemektedir. İsrail bir arabulucu görevi üstlenmek istemiş ancak ABD tarafından engellendiği belirtilmiştir. Ayrıca, İsrail'de Rusya'nın gerçekten ortakları olup olmadığı hususunda son on yıldır süregelen bir tartışma bulunmaktadır. Eski İsrail Dışişleri Bakanı Yair Lapid'in Rusya'nın Ukrayna üzerindeki eylemlerini kınaması ve Rusya'daki Sochnut Yahudi Ajansı'nın kapatılması iddialarından sonra Rusya'nın İsraililer ve Yahudiler için güvenli olmadığı algısını tetiklediği söylenmektedir. Bu durumun, İsrail vatandaşlarının Rusya hakkındaki düşüncelerini olumsuz yönde etkileyerek İsrail yönetimini Rus muhatapları ile arasına mesafe koymaya zorlayabileceği düşünülmektedir.

Ukrayna krizinin jeopolitik etkilerine bakıldığında Rusya'nın İran ile olan ilişkilerinin, İsrail ile arasında bir anlaşmazlığa sebep olabileceği söylenmektedir. İsrail İran'ı bir tehdit olarak görürken, Rusya ise tehdit olarak görmemektedir. Rusya'da yaşayan Müslümanların çoğu Sünni mezhebinden olsa da ülkedeki Şii Müslümanların sayısının İran'ın bu Müslümanlar üzerindeki potansiyel etkisi sayesinde Rusya için bir tehdit oluşturabilecek güçte olduğu söylenmektedir. İran'ın nükleer zenginleştirme çalışmaları ve Rusya'nın reaktör yapımından önemli kârlar elde etmesi, Rusya'nın İran'ı düşman olarak görmekten alıkoymasına neden olmaktadır. Ayrıca, Rusya'nın Ukrayna krizinde İran silahlarını kullandığı iddiaları da son derece önem arz etmektedir. Binyamin

Netanyahu'nun Emmanuel Macron'a, İsrail'in İran silahlarını tespit etmek için Ukrayna ile iş birliği yapacağını söylemesinin Rusya-İsrail ilişkilerine zarar verebilecek potansiyeli olduğu vurgulanmıştır.

İsrail, Rusya ve İran arasında güvenlik alanında iş birliğinin arttırmasından memnun olmamaktadır. Birlikte çalışmanın İsrail'i, Orta Doğu'yu, Rusya'yı ve uluslararası toplumu güvende tutacağı düşünülmektedir. Moskova'nın İran ve İsrail arasındaki ilişkileri yeniden kurmasını sağlayabileceğine inanılmaktadır. Ukrayna krizi Rusya ve İsrail arasındaki ilişkileri zora soksa da aralarındaki tarihi ilişki göz önünde bulundurulduğunda uyumlu bir ilişkinin hâkim olacağı düşünülmektedir.

**Erişim:** <https://valdaiclub.com/a/highlights/russian-israeli-relations-and-the-ukrainian-crisis/>

**Anahtar Kelimeler:** Rusya, İsrail, Ukrayna Krizi, İran



## C. ÇEVRE

### 1. Gelişmekte Olan Ülkeler İklim Değişikliğini Önlemenin Kilit Anahtarıdır / Brookings Institute (ABD)

Gelişmekte olan ülkelerin 2030 yılına kadar dünyadaki toplam sera gazı salınımının yarısından fazlasına sebep olacağı belirtilirken, uluslararası toplumlar bu ülkelerin sera gazı salınımlarını azaltma sürecinde yaşadıkları zorlukları hafifletmeye yönelmemiştir. Brookings Enstitüsü, uluslararası toplumların odağını bu konuya çekebilmek adına “İklim Değişikliğini Önlemek: Gelişmekte Olan Ülkeler Küresel Başarıyı ve Yerel Refahı Nasıl Sağlayabilir?” isimli makaleyi yayınlamıştır. Makalede, her ülkenin kendine ait gündemi olduğundan iklim değişikliğini önleme amacıyla yapılacak değişimlerin finansal açıdan zorlu girişimler olduğu belirtilmiştir. Ayrıca, 2030 yılına kadar sürebilecek değişimin masraflarının gittikçe artması ve artan masraflar ile gelişmekte olan ülkelerin uzun vadede düşündüğü ekonomik büyüme, gıda güvenliği, eğitim planlarının sekteye uğraması endişe oluşturmaktadır.



Kaynak: Brookings

Gelişmekte olan ülkelerin aynı zamanda uluslararası boyutta taleplerini belirtmek için bir araya gelmeleri gerektiği vurgulanmıştır. Ek olarak, bu ülkelerin kendi iklim ve ülkesel

gelişme sorunlarının üstesinden gelebilmek için uzun vadeli etkili planlar yapmaları gerektiği belirtilmektedir. Sürece destek vermek için gelişmiş ülkelerin iklim bütçelerini 2025 yılına kadar ikiye katlaması, ülkeye ve projeye göre bütçe miktarını arttırması gerektiği söylenmiştir. Gelişmekte olan ülkelerin politik güven ve iş birliği için diğer ülkeler ile aralarında güven inşa etmesi gerektiği, iklim konusunda yapılan ilerlemelerde bulunan pürüzlerin giderilmesi ve kolektif enerjiye geçiş için çaba gösterilmesi ile herkes için refahın olduğu yeni bir devire geçişin sağlanacağı düşünülmektedir.

**Erişim:** <https://www.brookings.edu/blog/future-development/2023/03/03/developing-countries-are-key-to-climate-action/>

**Anahtar Kelimeler:** İklim, Gelişmekte Olan Ülkeler, İklim Değişikliği

## **2. Petrol İlişkileri ve Üç Büyük Petrol Üreticileri Arasındaki Güç Dengesi: Dönüşümleri ve Etkileri / The Oxford Institutes For Energy Studies (Birleşik Krallık)**

OPEC tarafından Rusya ile iş birliğine dayalı bir çerçeve oluşturma çabaları 1990'lı ve 2000'li yıllarda sonuç vermese de 2016 yılı aralık ayında OPEC ve OPEC üyesi olmayan ülkeler arasında (DoC) İş birliği Bildirgesi imzalanmıştır. Bu bildirge sayesinde Rusya – Suudi Arabistan ilişkisinde daha önce eşi benzeri görülmemiş bir kilometre taşı olduğu belirtilmektedir. DoC bildirgesi, 2014 ve 2016 yılları arasında petrol fiyatlarının düşüşe geçtiği dönemde ortaya çıkmıştır. Petrol piyasası sonuçlarını ve petrol üreticileri iş birliğini şekillendiren önemli faktörün ABD petrol endüstrisinin dönüşümü olduğu vurgulanmıştır. ABD'de petrol ürünleri üretimi 1996 ila 2005 yılları arası yatay bir seyir gösterirken, 2007 yılında düşüş, daha sonra toparlanarak 2017 yılına kadar sürekli bir artış trendi göstermiştir. 2017 yılında düşmeye başladıktan sonra 2020 yılına kadar (pandemi dönemi) artışa devam etmiş ve pandemi döneminin başlaması ile üretimde azalma meydana gelmiştir.

2015 yılı aralık ayında Obama yönetimi tarafından ham petrol ihracat yasağının kaldırılması, ABD'nin ham petrol ve ürün ihracatının keskin bir şekilde artmasına ve Asya

ve Avrupa dahil yeni pazarlara ulaşarak ham petrol ve petrol ürünlerindeki ticaret akışlarında büyük bir değişikliğe neden olmuştur. Büyük petrol üreticileri, petrol piyasasının COVID salgını sırasında faaliyetinin çöküşüyle şimdiye kadarki en büyük talep şokuyla karşı karşıya kalmıştır. Rusya ve Suudi Arabistan'ın Covid şokunun etkileriyle yüzleşmek için OPEC + içinde yakın iş birliği yapmasıyla OPEC + içindeki uyum güçlenmiştir. Rusya'nın Avrupa'ya boru hattı ile gerçekleştirdiği gazı ihracatı tüm beklentilere rağmen keskin bir şekilde düşerken, sırasıyla 2022 yılında Rusya'nın ham petrol üretimi ve ihracatı savaş öncesi seviyeye göre (Ocak-Şubat 2022) 220.000 milyon varil/gün ve 290.000 milyon varil/gün oranında artmıştır.

Yakın zamana kadar tüm sinyaller, Rusya'nın petrol arzını küresel pazarlara indirgeme niyetinin olmadığı yönündeydi. Fakat Rusya, fiyatlandırma, sigorta ve ödeme yöntemlerini ayarlayarak, ham petrol ve ürün ihracatını Avrupa'dan uzaklaştırarak, Rus varil ticaretini kolaylaştıracak yeni şirketler kurmuş ve tankerlere erişimi güvence altına alarak çeşitli yaptırımlar ve ambargolara karşı nispeten başarılı olmuştur. Yazının devamında OPEC üyesi ülkelerin petrol üretimleri, Rusya'nın petrol üretim tahminleri, petrol fiyatları, petrol trafiği detaylı şekilde anlatılmış ve grafikler ile desteklenmiştir.

**Erişim:** <https://a9w7k6g9.stackpathcdn.com/wpcms/wp-content/uploads/2023/03/Oil-Relations-and-the-Balance-of-Power-between-the-Big-3-Oil-Producers-2Mar2023.pdf>

**Anahtar Kelimeler:** Rusya, ABD, OPEC, Petrol

### **3. Uzun Ömürlü Tahıllar Sürdürülebilir Tarımın Geleceği Olabilir / Environmental and Energy Study Institute (ABD)**

Dünya üzerinde bulunan tarlaların yaklaşık olarak %70'ten fazlasını kaplayan tahıllar, her yıl yeniden ekilmesi gereken ve çiftçilere toprağı sürme, kazma ve ilaçlama gibi zorlu toprak işleri oluşturan bir mahsuldür. Standart tahıllar için uygulanan toprak düzenleme uygulamaları çiftçiler için masraflıdır. İki yıldan daha uzun süre yaşayan ve gelişmiş köklere sahip uzun ömürlü tahıllar ise toprağın daha derinlerine kök salıp su ile

karbondioksit emerler. Uzun ömürlü tahıllar toprakta daha az işlem gerektirmelerinden dolayı toprağın sağlıklı kalmasına da yardımcı olurlar. Sağlıklı toprak, daha çok su tutabildiği için kuraklığa ve su baskınlarına karşı daha dirençli olmaktadır. Ayrıca, uzun ömürlü tahıllar toprakta daha uzun süre kalabildikleri için toprağı erozyondan korumaktadır.



Standart tahıllar çabuk büyüyüp daha fazla mahsul getirisi sağlayabildiği için çiftçiler tarafından hala yoğun şekilde kullanılmaktadır. Fakat uzun ömürlü tahıllar geçtiğimiz 20 senede çok fazla ilerleme kaydetmiş, The Land Institute adlı sürdürülebilir tarım ile ilgilenen bir kuruluş “Kernza” ismindeki tahılı üretmiştir. Şu an Amerika’da neredeyse 1619 hektarlık bir alanda Kernza ekilmiş ve 2022 yılında USDA’nın Koruma Yönetim Programı, Kernza gibi uzun ömürlü mahsulleri içerecek şekilde güncellenmiştir. USDA’nın Koruma Yönetim Programı’nın uzun ömürlü tahılların benimsenmesinde yardımcı önemli bir yardımcı olacağı vurgulanmıştır.

**Erişim:** <https://www.eesi.org/articles/view/perennial-grains-could-be-the-future-of-sustainable-agriculture>

**Anahtar Kelimeler:** Uzun Ömürlü Tahıl, Toprak, Kernza, ABD



#### 4. Rusya - Ukrayna Savaşı İklim Güvenliğini Nasıl Tehdit Ediyor / Chatham House (Birleşik Krallık)

Geçtiğimiz ay birinci yılını dolduran savaş, Ukrayna için varoluşsal bir tehdit oluştururken özellikle iklim açısından etkileri, neden olduğu ani yıkımın çok ötesine geçmektedir. Savaşın dünya üzerinde iklim değişikliğine karşı savunmasızlığı artırmakla tehdit ettiği ve bu nedenle iklim güvenliği risklerini artırdığı düşünülmektedir. Ayrıca savaşın, Chatham House ve Avrupa Güvenlik ve İş Birliği Teşkilatı (AGİT) tarafından koordine edilen bağımsız bir makaleye göre, sera gazı emisyonlarını azaltmaya yönelik küresel çabaları engelleme riski de taşıdığı söylenmektedir.

Rusya, savaş sebebiyle Ukrayna'ya askeri, mali ve siyasi desteği ortadan kaldırmak amacıyla Avrupa'daki birçok ülkeye gaz akışını kesmiş veya durdurmuştur. Ayrıca, 2022 yılı ekim ayında Rusya, Ukrayna halkına boyun eğdirmek ve üşümelerini sağlamak amacıyla Ukrayna'nın elektrik üretim ve ısıtma altyapısına sistematik olarak saldırılar düzenlemiştir. Savaş, gıda güvensizliğini ve toplu göçü arttırmış, toplumsal huzursuzluğu körükleyebilecek enflasyonist fiyat artışlarına neden olmuştur. Ayrıca, iklim değişikliği nedeniyle halihazırda baskı altında olan güvensizlik kaynaklarını birleştirerek dünya çapında şiddetli bir çatışma riskini de artırdığı söylenmektedir.



Kaynak: Yurii Stefanyak/Global Images Ukraine/Getty Images

Rusya'nın Ukrayna'ya saldırısı küresel enerji ve gıda fiyatlarında ciddi artışları tetiklemiş ve bu da dünya çapında milyonlarca insanı yoksullaştıran bir yaşam maliyeti krizi oluşturmuştur. Aynı zamanda İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Avrupa'da en fazla mülteciye yol açarken, dünya çapında Ukrayna ve Rusya'dan yapılan gıda ihracatındaki aksamlar nedeniyle yaklaşık olarak 47 milyon insan açlığa sürüklenmiştir. Savaşın ilk yedi ayında, yaşanan çatışmalar atmosfere yaklaşık olarak 100 milyon ton karbon salınımı yapmış ve Eylül 2022'de Kuzey Akım boru hattına yapılan iki sabotaj, şimdiye kadarki en büyük nokta kaynaklı metan salınımına yol açmıştır. Rusya'nın iklim temsilcisi, Rusya'nın karbon nötr olma hedefine ancak yaptırımlar kaldırılırsa daha erken ulaşabileceğini savunarak konferanstaki katılımcı ülkelere mesaj vermiştir.

**Erişim:** <https://www.chathamhouse.org/2023/03/how-russias-war-ukraine-threatening-climate-security>

**Anahtar kelimeler:** Rusya-Ukrayna savaşı, Kuzey Akım, Yaptırım, İklim Değişikliği

## D. SOSYAL

### 1. “Sürekli Çevrimiçisin” Uzmanlar Gençlerin Zihinsel Sağlık Krizi Konusunda Uyarıyor / Mashable (ABD)

Gençlerin ekran başında geçirdiği süre özellikle pandemi dönemi büyük artış göstermiştir. Normal şartlarda teknoloji ve sosyal medya, gençlerin arkadaşlarıyla uzak mesafeden iletişim kurabilmelerini, kendilerini geliştirmelerini ve eğlenceli aktivitelere erişmelerini sağlayan araçlardır. Fakat yapılan araştırmalara göre bu araçlar ihtiyaç olunandan daha fazla ve yanlış kullanıldığında gençleri zihinsel olarak çıkmamanın çok zor olduğu bir çukura sokabilir. Eğer birey kronik stres, travma, zorbalık ve ayrımcılığa uğrama gibi ciddi sorunlarla boğuşuyorsa, yanlış sosyal medya kullanımı zihinsel sorunlar için hızlandırıcı görev görebilmektedir. Çocukların akıl sağlığını korumak için kurulmuş bir organizasyon olan “On Our Sleeves” adlı kuruluşun klinik direktörü Doktor Ariana Hoet, genç hastaların sosyal medya hayatlarını “sürekli çevrimiçisin ve izleniyorsun” sözleriyle özetlemiş, gençlerin kendilerini birer marka olarak gördüğünü ve izlenimleri hakkında 7/24 endişe ettiklerini eklemiştir.



Kaynak: Vicky Leta / Mashable



Aynı zamanda hastanelere yeme bozukluğuyla gelen gençlerin, hastaneye bundan dolayı yatmış olsalar bile hala sosyal medyada gizlice kilo verme önerileri aramaları, genç kızların bu platformlarda son zamanların rekor seviyelerinde tacize uğramış olmaları sosyal medyanın zararlı yönlerine örnek olmuştur. Sosyal medya şirketleri, ailelerin ve politikacıların şikayetleri üzerine gençlerin ekran başında geçirdiği zamanı azaltmak ve zararlı içeriklere erişimlerini engellemek için çeşitli uygulamalar yapmış olsalar da yeterli olmamaktadır. Uzmanlar, ailelere sadece sosyal medya şirketlerinin getirdiği yeni güvenlik önlemlerine sırtlarını dayamamalarını tavsiye etmiş, çocuklarıyla zaman geçirmelerini ve kullandıkları uygulamalarda onlara algoritmalar tarafından neler önerildiğini bu konuda kendilerini geliştirerek anlamalarını önermişlerdir. Ayrıca uzmanlar yetişkinlerin bile kendilerinin ekran başında geçirdiği süreyi ayarlayamadığını ve bu konuda yetişkinler bile zorlanırken gelişme evresinde olan gençlerin, dikkati her daim üstlerinde tutmak için tasarlanmış algoritmalarla çalışan bu platformlara karşı savunmasız olduklarını vurgulamıştır.

**Erişim:** <https://mashable.com/article/teen-mental-health-crisis-screen-time>

**Anahtar Kelimeler:** Sosyal Medya, Sosyal Medyanın Zararları, Zihinsel Sağlık, Sağlık Sorunları

## E. TEKNOLOJİ

### 1. David Autor, ChatGPT ve Claude ile Dil Modellerinin Bilişsel Otomasyon Üzerindeki Etkisi / Brookings Institute (ABD)

Brookings Rubenstein Üyesi Anton Korinek, MIT Ekonomi Departmanında profesör olan David Autor'u büyük dil modelleri ve bilişsel otomasyon üzerine bir sohbete davet etmiştir. Aynı zamanda bu sohbete, iki büyük dil modeli olan ChatGPT ve Claude'u da davet eden Anton Korinek, bu modellerden konuşmaya insan gibi dahil olmalarını telkin etmiş ve normal bir panelde olacak konuşma akışını oluşturmuştur. Bunun yanı sıra Claude'den bilişsel otomasyona karşı olmasını, ChatGPT'den de bilişsel otomasyonu savunmasını istemiştir.



Kaynak: Shutterstock / Brookings

Gerçekleştirilen deneme sonucunda, Anton Korinek bazı sonuçlara varmıştır. Korinek, büyük dil modelleri katkılarının -ChatGPT bir sefer kendini tekrar etmiş ve ondan istenen savunma rolünü yapmamış olsa da- beklenenden iyi olduğunu düşünmüş ve bu modellerin panel konuşmalarına katılımcı olarak girebileceği çıkarımını yapmıştır. Ayrıca Korinek, modellerin etkileyici destek rolü oynadığına inanmış, ama konu yenilikçi sezgiler

olunca David Autor'a eşit olmadıklarını belirtmiştir. Bunun yanında modellerden, özellikle Claude'un kapanış sözlerinden etkilenildiği belirtilmiş ve modellerin hızla gelişmekte olduğunu, gelecekte bir gün güçlü dil modelinin böyle konularda insanlardan daha üstün olabileceği söylenmiştir.

**Erişim:** <https://www.brookings.edu/research/exploring-the-impact-of-language-models/>

**Anahtar Kelimeler:** Yapay Zekâ, ChatGPT, Claude, Bilişsel Otomasyon, Dil Modeli

## 2. Drone Teknolojisine Artan İlgi ve Pakistan'ın Konumu / Centre for Aerospace & Security Studies (Pakistan)

Drone Endüstrisi Raporu'na göre küresel drone pazarı büyüklüğünün 2026 yılına kadar %7,8'lik bir Birleşik Yıllık Büyüme Oranı ile 55,8 milyar ABD dolarına ulaşması beklenmektedir. Yapay zekâ teknolojisi, drone'ların karmaşık görevleri yerine getirme yeteneğini geliştirerek onları en hızlı büyüyen endüstrilerden biri haline getirmektedir. Askeri alanda uygun maliyetli olması ve savaşa hazır insansız sistemlerin düşmanı daha yüksek başarı oranları ile hedef alabilmesi sayesinde drone teknolojisi hızla yaygınlaşmaktadır. İHA'ların (insansız hava aracı) bir savaş aracı olup olmadığı veya savaşta devrim yapma potansiyeline sahip olup olmadığı konusundaki tartışmalar, 2020 yılında Azerbaycan ile Ermenistan arasında Dağlık Karabağ bölgesi nedeniyle yaşanan çatışmayla alevlenmiştir. İHA'lar, doğrudan muharebe, ISR (istihbarat, gözlem, keşif) görevleri, topçu ateşi için rehberlik, hava savunma pozisyonu sağlama ve her iki taraftaki elektronik sistemlerini karıştırma dahil olmak üzere çok çeşitli rollerde kullanılmıştır. Karabağ savaşı, 'ilk tam ölçekli drone savaşı' olarak adlandırılmaktadır. Drone'lar, düşük üretim maliyetleri ve diğer sistemler ile artan uyumluluğu sayesinde sivil sektörlerde giderek daha popüler hale gelmektedir. Farklı endüstriler, tarım, arama ve kurtarma, atık yönetimi, telekomünikasyon, gazetecilik, eğlence, güvenlik, ulaşım, haritalama ve ölçme, lojistik teslimatlarını yürütme gibi çeşitli drone destekli çözümler ve işlevleri kullanmaktadır.

Pakistan, CH-4, Bayraktar Akıncı ve TB2 gibi insansız hava aracı sistemlerinin satın alınması için Çin ve Türkiye ile iş birliği yaparak insansız hava aracı kabiliyetlerini arttırmaya çalışmaktadır. Özel ve devlete ait kuruluşlar, Buraaq, Uqab, Mukhbar, Ababeel ve Shahpar gibi ülkenin askeri envanteri için çok beğenilen bir takım insansız hava araçları üretmiştir. Son zamanlarda ülkede, Pakistan devletine ait bir savunma şirketi olan Global Industrial and Defence Solutions (GIDS) tarafından üretilen Shahpar-II tanıtılmıştır.



Fotoğraf: Shahpar-II- defencearabia

Drone'lar genel olarak düzenli savaş ortamında önemli bir teknoloji olarak kullanılırken, aynı zamanda kontrgerilla ve terörle mücadele operasyonları gibi düzensiz savaşlarda da kullanılmaktadır. Tarım, inşaat, afet yönetimi ve kentsel güvenlik gibi sivil sektördeki drone teknolojilerinin Pakistan'ın büyük faydalar elde etmesine önemli katkılar sağladığı vurgulanmıştır.

**Erişim:** <https://casstt.com/increasing-relevance-of-drone-technology-and-pakistans-position/>

**Anahtar Kelimeler:** Drone, Drone Teknolojisi, İHA, Pakistan

## F. GERÇEKLEŞTİRİLECEK ETKİNLİKLER

### 1. Chatham House

#### *Irak'ın 20 Yıllık Devleti İnşa Etme Mücadelesi*

##### Çevrimiçi Etkinlik (27 Mart 2023)

2003 yılının mart ayında ABD öncülüğünde Irak'a karşı işgal hareketi düzenlenmiş hem ülke içi hem ülke dışında Irak'ın diktatör olarak nitelendirilen Saddam Hüseyin'den kurtulacağı ve bağımsız, müreffeh ve demokratik bir gelecek inşa edileceği müjdelenmiştir. Fakat, son 20 yılın gerçekliğine bakıldığında umut edilenin çok uzağında olduğu görülmektedir. Düzenlenecek panelde, Iraklı ve uluslararası uzman yetkililerin katılımıyla işgalin mirası, işgal sonrası bugünkü Irak'a sebep olan alınmış kararlar tartışılacaktır.

Erişim: <https://www.chathamhouse.org/events/all/research-event/iraqs-20-year-statebuilding-struggle>

### 2. Center for Strategic & International Studies

#### *Demokrasi ve İş Üzerine 2023 Forumu*

##### İnternet Yayını (28 Mart 2023)

CSIS'in ev sahipliği yapacağı ve yarım gün sürecek konferansta, özel sektörün dünya çevresinde demokrasiler üzerindeki kritik etkilerine ışık tutulacak ve şirketlerin demokrasiyi ilerletmek için yaptıkları taahhütler incelenecektir. Konferansa üst düzey hükümet yetkilileri, sivil toplum liderleri ve şirket yöneticileri katılım sağlayacaktır.

Erişim: <https://www.csis.org/events/2023-forum-business-and-democracy>

### 3. Basel Institute on Governance

#### *Yolsuzlukla Mücadele Müdahaleleri*

##### Çevrimiçi Etkinlik (28 Mart 2023)

Gerçekleştirilecek etkinliğin odak noktası olarak yolsuzluk konusunda hükümetlerin aktivitelerine yön veren sağlam örnek ve metodolojiler incelenip tartışılacaktır. Etkinliğe Basel Enstitüsü yönetiminden Claudia Baez-Camargo ve Jacopo Costa konuşmacı olarak katılırken, moderatörlüğü Kolombiya Üniversitesi'nden Issa Luna-Pla yapacaktır.

Erişim: <https://baselgovernance.org/node/2395>

### 4. Middle East Institute

#### *3. MEI-CENTCOM Yıllık Konferansı*

##### Zoom Etkinliği (29 Mart 2023)

Gerçekleştirilecek zoom etkinliğinde, ABD'nin ve Orta Doğu partnerlerinin son dönemde karşılaştıkları zorluklar ve fırsatların yanı sıra birkaç yıllık projeksiyonlar tartışılacaktır. General Kurilla'nın ve ABD'den üst düzey uzmanların katılımı ile gerçekleştirilecektir.

Erişim: <https://www.mei.edu/events/postponed-third-mei-centcom-annual-conference-keynote-address-centcom-commander-general>

**5. Lee Kuan Yew School of Public Policy*****Myanmar'da Devlet Dışı Refah, Eşitsizlik ve Direniş*****Çevrimiçi Etkinlik (29 Mart 2023)**

Gerçekleştirilecek etkinlikte Dr. Gerard McCarthy kendisinin kaleme aldığı Dış Kaynaklarla Politikayı Beslemek: Myanmar'da Devlet Dışı Refah, Eşitsizlik ve Direniş kitabını tartışacaktır. Kendisine Curtin Üniversitesi'nden Dr. Htwe Thein ve SEAC Başkanı Prof. John Sidel eşlik edecektir.

**Erişim:** <https://lkyspp.nus.edu.sg/news-events/events/details/outsourcing-the-polity-non-state-welfare-inequality-and-resistance-in-myanmar>

**6. Brookings*****BPEA 2023 Bahar Konferansı*****İnternet Yayını (30 Mart 2023)**

Açılımı Brookings Papers on Economic Activity (BPEA), altı ayda bir düzenlenen akademik konferans ve dergidir. Çalışmalarını, günümüzde var olan ekonomik zorluklara yönelik titiz ve gerçek zamanlı politik analiz yaparak yürütmektedir. BPEA 2023 Bahar Konferansı 30-31 Mart 2023 tarihinde gerçekleştirilecek olup ev sahipliğini Brookings'ın Ekonomik Çalışmalar Programı üstlenecektir. Konferansın tüm tutanakları küresel ekonomik olayların etrafında dolaşan öncü ekonomik düşünceleri görmek isteyen herkese açıktır.

**Erişim:** <https://www.brookings.edu/events/bpea-spring-2023-conference/>



**7. Center for Cities*****Eşit Olmayan Gelecekler: Gençler için Yoksulluğun, Sağlığın ve Eşitsizliği Ele Alınması*****Zoom Etkinliği (30 Mart 2023)**

Yapılacak etkinlik panel tartışması olarak gerçekleştirilecek olup, gençlere yönelik fakirlik, kötü sağlık durumu sonuçları ve ekonomik açıdan aktif olamama arasındaki ilişkiler incelenecektir. Etkinlikte odak nokta bölgeler arasında kötüleşen eşitsizlik durumu ve önceki genç nesillerin üzerindeki fakirlik seviyesinin artış göstermesi vardır. Bahsedilen sorunlara yönelik çözüm yolları tartışılacaktır.

**Erişim:** <https://www.centreforcities.org/event/unequal-futures-addressing-poverty-health-and-inequality-for-young-people/>

**8. Wilson Center*****Soğuk Savaş Kurtuluşu: Sovyetler Birliği ve Afrika'da Yıkılan Portekiz İmparatorluğu, 1961-1975*****Çevrimiçi Etkinlik (3 Nisan 2023)**

Soğuk Savaş Kurtuluşu kitabı, Sovyetlerin Afrikalı Devrimcileri Portekiz kolonilerinde – Angola Mozambik ve Gine-Bissau- yürüttükleri silahlı mücadelenin izini sürmektedir. Geleneksel bilgeler Rusya'nın Afrika'daki ilgisini kaybettiğini söylese de Telepneva'ya göre (Strathclyde Üniversitesi Uluslararası Tarih Hocası) Rusya ilgisini Afrikalı müşterilerinin askeri ve güvenlik servisleri ile yakın bağlar kurmaya yöneltmiştir. Telepneva tarafında yazılan kitap gerçekleştirilecek etkinlikte tartışılacaktır.

**Erişim:** <https://www.wilsoncenter.org/event/cold-war-liberation-soviet-union-and-collapse-portuguese-empire-africa-1961-1975>